Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto,

OM:n pääluokkaa koskevaan TAE2017-kuulemiseen (29.9.) liittyen tässä lisäselvitystä rikosuhriavustuksen kohdentumiseen ja maakuntavaalien kustannusten kattamiseen.

Liitteenä tiedoksi myös lakivaliokunnalle toimitettu vastaus valiokunnan lisäkysymyksiin, joita esitettiin kuulemisessa 23.9. Vastauksia toimitettiin kirjallisesti, koska kuulemisessa kysymyksiin ei ehditty vastata.

Rikosuhriavustus:

Vuodesta 2017 lukien rikoksen uhrien tukipalveluihin kohdennettavien valtionavustusten määrärahat nousevat runsaaseen 4,9 miljoonaan euroon lisäyksen ollessa noin 2 miljoonaa euroa vuodesta 2016. Suuri osa määrärahasta on viime vuonna käytetty ja tullaan myös jatkossa käyttämään Rikosuhripäivystyksen toiminnan turvaamiseen. Vuonna 2016 Rikosuhripäivystyksen toimintaan myönnettiin 2,4 miljoonaa euroa. Vuodelle 2017 on haettu 3,7 miljoona euroa, sillä toimintaa on tarkoitus laajentaa.

EU-jäsenvaltioissa kansallisesti täytäntöön pantava uhridirektiivi edellyttää, että rikoksen uhrien saatavilla on tarpeen mukaisesti yleisiä tukipalveluita. Yleisten tukipalveluiden tulee olla valtakunnallisia. Uhridirektiivin myötä yleisten uhrien tukipalveluiden järjestäminen kuuluu valtion tehtäviin. Rikosuhripäivystys on ainoa kaikkien uhrien etua edistävä ja heidän läheisiään tukeva yleinen tukipalvelujen tuottaja maassamme. Eduskunnan lakivaliokunta korosti Rikosuhripäivystyksen palvelujen turvaamisen tärkeyttä uhridirektiiviehdotusta koskevasta valtioneuvoston kirjelmästä antamassaan lausunnossa (LaVL 13/2011 vp). Valtiontalouden 2014–17 kehyksiä koskevassa lausunnossa lakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, ettei kehyspäätöksessä ollut kohdennetusti turvattu uhrien yleisestä tukijärjestelmästä vastaavan Rikosuhripäivystyksen rahoitusta (LAVL 6/2013 vp; VNS 3/2013). Rikosuhripäivystyksen palveluiden turvaaminen ja kestävän rahoitusmallin selvittäminen kuului Kataisen hallituskauden hallitusohjemaan.

Lisäksi määrärahaa on sitouduttu käyttämään vuodesta 2016 lähtien Istanbulin sopimuksen mukaisen lähisuhdeväkivallan uhrien ympärivuorokautisen tukipuhelimen toiminnan rahoittamiseen. Tukipuhelimen koordinaatiosta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). THL on järjestänyt tukipuhelimen toteuttamiseen varatusta valtionavustuksesta haun. Hakijana voi olla järjestö, yhdistys, säätiö tai kolmannen sektorin muu voittoa tavoittelematon toimija. Tukipuhelimen toteuttaja valitaan vuoden 2016 loppuun mennessä.

Vuoden 2017 määrärahasta ennakoidaan jäävän osuus myös muille rikosten uhrien tukipalveluille, jolloin valtionavustuksesta järjestetään haku. Vuosien 2018-2020 osalta voidaan arvioida, että valtaosa määrärahasta käytettäneen Rikosuhripäivystyksen ja Istanbulin sopimuksen mukaisen lähisuhdeväkivallan uhrien ympärivuorokautisen tukipuhelimen toiminnan rahoittamiseen.

Rikosuhrijärjestelmään liittyvät avustukset (2,4 M€ TA2016 +2 M€ TAE2017) perustuvat rikosuhrimaksuihin. Avustukset ovat jo talousarviossa 2016 ja talousarvioesityksessä 2017, vaikka vastaavaa tulorahoitusta ei ole vielä kertynyt. Rikosuhrimaksusta annetulla lailla (669/2015) otetaan käyttöön rikoksentekijöiltä perittävä rikosuhrimaksu. Lain voimaantulon ajankohta riippuu ns. sakkomenettelylain voimaantulosta (todennäköisesti joulukuussa 2016).

Maakuntavaalit

Kuntakorvausta maksetaan vain valtiollisista vaaleista. Maakuntavaalit toimitetaan kuntavaalien yhteydessä, joten kunnalle ei muodostu mitään merkittäviä lisäkustannuksia maakuntavaaleista. Jos niitä kuitenkin muodostuu, kunta voi laskuttaa maakuntaa. Kuntakorvausta ei kuitenkaan makseta. Ensimmäiset maakuntavaalit toimitetaan kuitenkin tp-2018:n yhteydessä.

Tapio Laamanen
Talousjohtaja/Ekonomidirektör
Oikeusministeriö/Justitieministeriet